

Sulina

Een 'Einde-van-de-wereld' verhaal?

De Roemeense Donau delta is uitgestrekt natuurgebied, waar vogelkolonies fantastisch gedijen. Aan de rand van de delta ligt Sulina, op een kruispunt van wateren. Ooit was deze stad het brandpunt van de regio, een kosmopolitisch oord waar sociale, etnische en religieuze verschillen samen smolten in een bloeiende gemeenschap. Nu wachten haar inwoners ongeduldig op (her) ontdekking.

De Donau mondt in Roemenië uit in de Zwarte zee. De rivier splitst zich in drieën; tussen de takken vormt zich een netwerk van watergangen en meren, die als spiegels het weelderige groen reflecteren. Hier is het grootste aaneengesloten rietveld op aarde gevormd, onderdeel van de UNESCO- Werelderfgoedlijst. Een paradijs voor zeldzame flora en fauna. Maar de delta is meer dan een toevluchtsoord voor vogels en vissen.

De bewogen geschiedenis van de havenplaats Sulina is getekend door haar ligging op punt 0.0 km, de plek waar de middelste rivierarm in zee uitmondt. Ooit was de ligging van de stad een zegen, maar de aanvankelijke voordelen hebben zich tegen de stad gekeerd. Water vormt niet langer een goed ontsloten transportnetwerk, maar een vijandige en gevaarlijke barrière. De meest oostelijk gelegen stad van de EU is getransformeerd tot een geïsoleerd

eiland van menselijke bewoning in een van de dunst bevolkte, perifere gebieden van Europa. Er wonen nu nog geen 5.000 mensen op de rivieroever, 1/3 van de gehele bevolking van de delta. De geschiedenis heeft voor een scherp contrast gezorgd; een afgelegen stad omringd door een uitgestrekt natuurgebied. Weinig meer dan vage herinneringen resten. Sulina is de plek geworden waar 'de punaise door de landkaart gaat'. (Tempelman)

De toekomst van Sulina is op een kruispunt. Ongeduldig wachten de inwoners op de toekomst. De stad is nog steeds alleen bereikbaar over water; de snelste verbinding vaart er in 1,5 uur naar toe. De straten steken droog en dor af tegen de rijke natuur waar door zij omgeven wordt. Het paradoxale 'woestijn'eiland is omringd door water, maar zelf uitgedroogd. Maar wanneer het peil stijgt, dreigt de over-

Donau Delta
(Miranda Schut)

Miranda Schut

Masterstudent Landschapsarchitectuur
miranda.schut@wur.nl

Huidige straatbeeld
(Foto: Miranda Schut)

Impressie van Sulina als toeristisch centrum
(Miranda Schut)

stroming vanaf de 1e straat, parallel aan het water van de rivier. Een meter hoog betonnen muurtje, midden op straat, moet het tegenhouden.

De polder ten zuiden van de stad, drooggelegd door de communisten, is in onbruik geraakt. Het dichtgooien van de stroompjes die hem ooit voedde met water en nutriënten heeft er niet alleen voor gezorgd dat de stad is ingedroogd, maar heeft ook de polder tot een verzilte pan gemaakt. Reguliere landbouw is niet rendabel. De neerwaartse spiraal zet zich door; jongeren trekken massaal weg, oudere inwoners blijven achter.

Een casco van stad en water kan de eerste stap zijn op weg naar verbetering. Sulina's orthogonale structuur, parallel aan de Donau, leent zich hier uitstekend voor. Het herintroduceren van stroompjes in dit eenvoudige grid kan de stad hydrateren en een geheel nieuwe aanblik bieden. Flora & Fauna krijgt opnieuw een kans, mensen zijn niet langer gescheiden van het water door een muur, maar kunnen er nu overal op een veilige manier van genieten. Wanneer het water opnieuw door de polder vloeit kan hij snel opbloeien, omdat hij 'slechts' 20 jaar droog heeft gestaan. Het ecosysteem is nog niet blijvend ontregeld, en na vernatting zal de originele vegetatie snel zijn weg vinden. En dat allemaal binnen handbereik van Sulina's bewoners.

Maar nieuwe, ongecontroleerde ontwikkelingen binnen het casco zijn niet voldoende. Iemand zal een keus moeten maken over de invulling van Sulina's toekomst om het een positieve draai te geven. Drie uiteenlopende scenario's leggen de verschillende mogelijkheden uiteen:

1° Verschillende waterniveaus en periodieke overstromingen zorgen voor een gevarieerde vegetatie in de polder. Vogelspotters en natuurliefhebbers zullen zich aangetrokken voelen tot deze plek, zo dicht bij hun hotel. Via paden, langs de nieuwe beken en over de oude dijken is het gebied te voet toegankelijk, in tegenstelling tot grote gedeeltes van de rest van de Delta, die alleen met de boot bereikbaar zijn.

2° Sulina wordt hét toeristische centrum van de Delta, aantrekkelijk door de combinatie van natuur en een rijke historie. Knuppelpaden maken de polder optimaal toegankelijk, uitkijktorens bieden overzicht. Naast de natuur, krijgt ook het culturele erfgoed een impuls; een extra dimensie aan een verblijf in de stad. Het rijke en turbulente verleden is nog steeds af te lezen aan sommige gebouwen. En natuurlijk blijft ook de mogelijkheid bestaan om te relaxen, te vissen, te genieten van de lokale keuken

langs het water en naar het strand te gaan.

3° De verzilting in de polder biedt de mogelijkheid tot het verbouwen van zilte gewassen, zoals zeekeel en zeeaster, die op dit moment al in het wild voorkomen. Samen met andere (zoute)streekproducten zoals vlees, vis, kruiden, wol en wijn kunnen zij de basis vormen van een kwalitatief hoog 'Donau Delta' merk. Sulina functioneert als middelpunt van het netwerk en kan zich richten op verwerking, handel en transport. Duurzame energie kan verkregen worden uit biomassa, zoals riet uit de polder, zodat de onbetrouwbare energietoevoer via hoogspanningsmasten door de hele delta niet langer nodig is. Wanneer het natuurlijke zelfreinigende vermogen van het ecosysteem in de polder is hersteld, kan deze ook werken als helofytenfilter.

Het stereotype 'einde-van-de-wereld' verhaal hoeft dus niet langer waar te zijn. Het is een keuze, want Sulina heeft voldoende potentie. Maar er zal veel moeten veranderen in het beleid en de mentaliteit van het gebied. Een lokaal gezegde luidt; 'Wij zijn de eerste Europeanen die de zon zien opkomen, en de laatste die gerechtigheid zien'. (Tempelman) De tijd is voor Sulina aangebroken om een besluit te nemen of definitief in de vergetelheid te raken.

Water in en rond Sulina
(Miranda Schut)